

koita, joilla joku intresenti voi yrittää hakeutua juryyn, on keinoja vakoilla valamiesehdokkaita, on jopa valamieskonsulttifirmoja. Se terveestä oikeustajusta.

Hurjin asia, minkä Grishamilta olen oppinut, liittyy intresenteihin. Juryyn voi tempuilla itsensä sisään henkilö, joka ei ole sen enempää kantajan kuin vastaajan asialla, vaan omallaan. Hän voi niin sanotusti myydä päätöksen eli (yrittää) taivuttaa valamieskollegojensa enemmistön sen osapuolen kannalle, joka on luvannut maksaa tai on jo maksanut enemmän kuin hän kuvittelee voivansa saada vastapuolelta.

Tietenkin tupakkateollisuus on pelannut ja pelaa yhä myös oikeudenkäymiseissään likaista peliä, mutta kantajien mahdollinen alkuperäinen vilpillisyys jää helposti asianajajien pyy-

teiden varjoon. Jos lukee Grishamia kuin dokumenttia, hänen maansa tupakkateollisuus ei mitään muuta pelkää niin paljon kuin ensimmäistä hävityä oikeusjuttua, sillä silloin pääsisi alan näkökulmasta helvetti irti, asianajajien lauma alkaisi kaivaa kiven alta tupakkaan kuolleiden omaisia päätäkseen käsiksi makoiisiin juttuihin.

Totta kai tupakkateollisuus luontuu parhaiten konnan rooliin, mutta vastapuolen hyvyys himmenee Grishamilla ilmeisen harkitusti: itse keuhkosityöpään kuolleen Jacob Woodin perhe jää täysin kasvottomaksi, voisi sanoa mitättömään sivurooliin. Kirjan dekkarimainen loppuratkaisu, jota ei tietenkään sovi paljastaa, ei juuri muuta asiaa, vai muuttaako sentään?

Suurin pettymys yhdysvalta-

laisten oikeussarjojen innokkaalle katsojalle on oikeudenkäynnin latteus. Tupakkakonsernin pääargumentti on tutuista tutuin: tupakan terveyshaittoja ei ole sitovasti todistettu. Jos löytyisi suuryritys, jonka intressissä olisi kiistää maan pallonmuotoisuus, sen pääjohtaja kaikkine mahdollisine avustajineen tulisi kirkkain silmin oikeussaliin korostamaan, että planeettamme muodosta tarvitaan vielä lisätutkimuksia.

PERTTI HEMÁNUS

JOHN GRISHAM
VALAMIEHET
SUOM. JORMA-VEIKKO
SAPPINEN
WSOY 1997
451 s.

RAITISTUMISEN KOKEMUS

Kirjailijan ja free lancer -toimittajan Raimo O. Kojon yli 400-sivuinen omiin alkoholisti- ja hoitokokemuksiin perustuva kirja on mukaansatempaava, innostava lukukokemus: kerrankin joku uskaltaa ajatella omilla aivoillaan. Kerrankin joku uskaltaa altistaa itsensä, olla rehellinen, kritisoida paitsi itseään myös instituutioita.

Raimo O. Kojolla on pitkä juopon ura. Tänä aikana hän

piti päiväkirjaa ja kertoo nyt kirjassaan vauhdikkaasta ja mahtipontisesta juopon elämästään, jota eivät lukuisat sairaalareissut, perheen ja oma kärsimys eivätkä mitkään muutkaan saaneet pysäyttettyä. Katkaisuhoidoasemat olivat Kojolle latauspaikkoja: niistä sai ”reilut lääkkeet krapulan poistoon, hyvää ruokaa, vahvaa kahvia, monipuolista (ja salaa naurattavaa) neuvontaa”.

Monet lääkärit lähtivät Ko-

jon kanssa tyyppäämään ”parantumisen kunniaksi”, kun pahimmat krapulaoireet oli saatu hälvennettyä. Alkoholismi jäi suurimmalta osalta lääkäreistä jopa juomiseni loppu-aikoina havaitsematta, Kojo kritisoi terveydenhuoltojärjestelmäämme. Sairaaloissa Kojo niin ikään nautti hellää täysihoidoa. Vain yksi sairaanhoitaja rohkeni nimittää Kojoa juopoksi, minkä hän kertoo kokeneensa terveellisenä pistoksena.

Kojo vieraili satunnaisen synnintuntoisena myös A-klinikoilla, eikä saanut niistä minkäänlaista apua. A-klinikoiden toiminta on Kojon mielestä pohjimmaista totuutta karttelevaa ja peittelevää.

Kritiikistään huolimatta hän suosittelee raittiutta haluaville näitä ja muitakin yhteiskunnan instituutioita. Ensiavuksi, mutta niistä olisi hyvä mahdollisimman pikaisesti sanoutua irti.

AA-toimintaan Kojo suhtautuu myönteisimminkin, mutta havaitsee siinäkin paljon puutteita ja korjaamisen varaa. Kehittymisen tärkeänä esteenä Kojo näkee AA-toiminnassa edelleen mukana olevat vanhat

juopot, joista on tullut AA-riippuvaisia. He eivät ole saavuttaneet aitoa raittiuden tilaa, johon Kojo kertoo itse päässeensä muutama päivä sen jälkeen, kun hän oli lopettanut alkoholin käytön.

Mielenkiintoisinta kirjassa onkin Kojon oma raitistumiskokemus. Tällä hetkellä Kojo on ollut kaksitoista vuotta raittiina; vasta nyt hän katsoi olevansa kypsä kirjoittamaan kirjansa.

Kojon sisäsyntyinen raitistuminen on asia, jota hänen on vaikea kuvailla sanoin. Kysymys on mielen, hengen, sisimmän niin syvällisestä muutoksesta, ettei sanamaailma ulotu sinne saakka. Tuloksena ei

kuitenkaan ole uskon tuleminen, ei sitoutuminen johonkin psykologiseen oppijärjestelmään tms.

Inspiroivinta kirjassa onkin se, että kysymyksessä on Kojon ihan oma kokemus. Vapautuminen erilaisista riippuvuuksista järjestelmien turvin ja järjestelmien ehtojen rajoissa on ulkopuolista koskettamatonta; ne eivät ole kutsuja uuteen vapauteen. Kuten Kojon kirja on.

TUULA-MARIA AHONEN

RAIMO O. KOJO
EROON VIINASTA
OTAVA 1998